

Sananselitystä

Sananselityksessä käsitellään kirkkovuoden kunkin pyhäpäivän yhtä evankeliumikirjan tekstiä niin kuulijoiden kuin saarnaajien avuksi. Tällä kertaa edetään 1. paastonajan sunnuntaista 26.2. Palmusunnuntaihin 1.4. Kirjoittajina ovat **Juha Vähäsarja** (Jeesus kiusausten voittaja sivulta 55 alkaen), **Timo Junkkaala** (Rukous ja usko, s. 56), **Ilkka Rytilahti** (Jeesus, Pahan vallan voittaja, s. 57), **Antti Ijäs** (Elämän leipä, s. 59), **Reijo Huuskonen** (Magnificat – Jumalan suuruuden ylistys, s. 60) ja **Keijo Rainerma** (Rukouksen huoneita ja rosvojen luolia, s. 61).

Jeesus, kiusausten voittaja

MARK. 1: 12–13

1. PAASTONAJAN SUNNUNTAI 26.2.

Samoin kuin kristityn johdattaa autiomaahan Jumala, ei sattuma, Sielunvihollinen eikä kurja kohtalo, myös Jeesuksen vei autiomaahan Pyhä Henki. Jeesus oli juuri tätä ennen kastettu. Läsä kastetussa oli ollut koko Pyhä Kolmiykseys. Taivaasta oli saatu kuulla ääni: ”Sinä olet minun rakas Poikani, sinuun minä olen mieltynyt.” Näitä sanoja seuraa Markukselle tyypillinen asioita kiirehtivä ilmaisu *kai euthys* ’ja heti’: Henki ajoi hänet autiomaahan koeteltavaksi. Markus kuvaa sen varsin lyhyesti Matteuksesta ja Luukkaasta poiketen. Markuksen tekstiä onkin syytä lukea yhdessä rinnakkaistekstien kanssa (Matt. 4:1–11; Luuk. 4:1–13).

Kaste, suuri siunaus ja Jumalan kolmiyhteyden ihmeellinen läsnäolo ja sitä seuraava autiomaan helle ja kiusausten koettelemus liittyvät kiinteästi toisiinsa. Sanotaan, että Paholainen kiusaa, mutta Jumala koettelee. Tässä kohdassa oikeampi käännös olisi silti ”koetella”. Kyseessä ei nimittäin ole hännäminen tai kiusaaminen vaan Jeesuksen koettelelle asettaminen. Se tarkoittaa asioista ja henkilöistä selvän ottamista. Koetus puhdistaa ja lujittaa sen, mikä on kestävä. Raamatun tutkija **Gerhardsson** on havainnut, että Jeesuksen koetteleminen koski juuri Jumalan käskyä rakastaa häntä koko sydäimestä, sielusta ja voimasta. Jokainen näistä pantiin autiomaassa testiin.

Jeesuksen sovitustyön toteuttaminen ja ihmisten pelastaminen vaativat häntä ottamaan orjan muodon, tyhjentämään itsensä ja luopumaan siitä, että olisi katsonut osakseen olla Jumalan kaltainen. Herramme kulki valtansa kätkien ihmisen tien kuollakseen maailman puolesta. Tästä Paholainen yritti houkutella häntä pois: ”Helppoahan sinun, nälkäisen Jumalan

miehen, on muuttaa kivi leiväksi ja lopettaa nälässä kituuttelu. Oletan Poika. Hypää alas! Kaikkivaltias ottaa varmaan sinut kiinni. Kumarra maahan saakka, niin kuin kuninkaiden edessä vallanalaisuuden merkiksi kumarretaan, ja koko maailma on sinun!” ”Siis: tee ihme! Koettele Herraa, kumarra maailmanvaltiasta, ja kaikki, mitä ikinä voit kuvitella, on sinun!” Tai myöhemmin ristillä: ”Astu alas, niin kylä me sitten uskomme! Tee ihme, niin me uskomme! Miksi et sitä tee?” Jeesus vastaa Jumalan sanalla ja kieltää koettelemasta Herraa, koska oikea järjestys on, että Herraa koettelee ihmistä. Jeesus karkottaa Paholaisen sanansa voimalla ja osoittaa samalla, ketä ihmisen on palveltava.

Olisiko tässä mitään yhteneväisyyttä tämän päivän hengellisyyteen? Mitä sinä etsit Jumalalta? Miksi sinä seuraat Jeesusta? Seuraatko häntä palkinnon toivossa? Siksi, että elämästäsi tulisi helpompaa ja kivet muuttuisivat leiviksi? Uskotko hänen siksi, että voisit tarpeen tullen panna Jumalan vastaamaan lupauksistaan sinun määrittelemälläsi tavalla – koetella siis häntä? Tai etsitkö uskon avulla valtaa omaan elämäsi tai toisiin ihmisiin?

Jeesuksen koetteleminen autiomaassa opettaa meille, että meidän on kumarrettava päämme Herramme edessä ja palveltava häntä. Jumala ei suostu meidän hallittavaksemme. Jeesus ei lähtenyt etsimään omaa kunniaansa ihmisten kesellä eikä ryhtynyt ihmeiden tekijäksi välttääkseen ristien tien. Hän antoi myös opetuksen Jumalan sanan oikeasta ymmärtämisestä. Paholainen irrotti Raamatun kohdan yhteyksistään ja vetosi hurskaasti väkevään Messias-psalmiin 91 saadakseen Jeesuksen hyppäämään alas tempelimuurin harjalta, mutta Jeesus vastasi käyttämällä Jumalan sanaa oikein: ”Älä kiusaa Herraa, Jumalaasi!” Hänelle asetut koetukset muuttuivat jatkuvasti houkuttelevammiksi ja tarjoukset yhä

suuremmiksi, mutta hän pysyi Jumalan sanassa ja tahdossa. Kiusaus ei ollut todellakaan näennäinen, sillä Jeesus oli sekä Jumala että ihminen. Näitä kahta ei voi irrottaa toisistaan eikä sekoittaa toisiinsa.

Jumalan valtakunnassa näyttää toimivan kaksi lakia. Ensimmäinen on se, mistä myös **Luther** jakoi kokemuksiaan. Kun edessä oli jotakin merkittävää uskonpuhdistuksen asiassa tai hänen hengellisessä elämässään, hänet vietiin kovaan kouluun, autiomaahan, jossa hän oli välillä suorastaan pimeydessä. Toinen on se, että kirkastusvuorikokemusten jälkeen meidät johdetaan aina takaisin laaksoihin ja elämän arkeen. Kristityn elämä ei voi olla leijumista arjen yläpuolella omaan hurskauteen keskittyen, vaan se on varustautumista uusiin taisteluihin, uusiin autiomaataipaleisiin ja joskus myös yllättäviin kirkastusvuorikokeuksiin. Se on erilaisissa sodissa saatujen haavojen parantelua ja oman sielun mustuuden kohtaamista ja puhdistuspaikoille etsiytymistä. Se on taistelua syntiä ja Sielunvihollisen houkutusvastaan. Tämän suurin huoli on, että kristitty uskoo iloisesti syntinsä anteeksi annetuksi ja oppii luotamaan lapsen tavoin Jumalan armoon. Tätä paha Vihollinen ei voi sietää eikä kestää ja tekee kaikkensa saadakseen Jumalan lapsen horjumaan luottamuksessaan.

Koska Sielunvihollinen tietää, ettei kristittyjä ole helppo houkutellessa näkyviin synteihin, hän pyrkii pääsemään elämäämme valkoisten syntien kautta. Niille me olemme paljon sokeampia. Synneistä vaikeimmin selätettäviä ovat ylpeyden, omahyväisyyden ja itsevanhurskauden synnit. Ne ovat Paholaisen kavalimpia kiusauksia, koska niitä on vaikea havaita, saati myöntää todeksi. Siksi kovimmat taistelut käydäänkin omassa rukoukshammiossa. Siellä käydään sotaa syntejä vastaan Sanan peilin edessä. Siellä tehdään parannusta enemmän omista kuin naapureiden vioista. Siellä itketään hävittyjä kamppailuja ja hakeu-

dutaan jälleen Jeesuksen haavoitettujen käsien suojaan. Siellä taistellaan toisten rinnalla ja kannetaan Herran eteen heidän kipujaan. Jeesuksen luona olemme taistelluammekin turvassa. Luther opetti:

Muista siis ja varustaudu ahkerasti, jotta olisit aina valmis taisteluun, ei pelkästään silloin, kun omatuntosi on rauhallinen eikä mikään sinua kiusaa, vaan myös silloin, kun olet suurimmasa hädässä ja kuolemanvaarassa. Ole valmis silloin, kun omatuntosi muistaa menneet synnit ja pelästyy ja kun Saatana hyökkää kimppuusi suurella voimalla ja aikoo kaataa syntiesi suuren taakan päällesi kuin syntitulvan, saada sinut lähtemään peloissasi Kristuksen luota, ajaa sinut pois ja syöstä sinut epätoivoon. Muista silloin, ettei Kristus antanut itseään kuviteltujen ja keksittyjen, vaan todellisten syntien vuoksi, ei pienten ja mitättömien, vaan hyvin suurien ja karkeiden syntien vuoksi, ei yhden tai kahden, vaan kaikkien syntien vuoksi, ei voitettujen ja hyvitettyjen, vaan voittamattomien ja vahvojen, suunnattomien syntien vuoksi. ●

Juha Vähäsarja

Pastori, Suomen Raamattuopiston rehtori

Rukous ja usko

LUUK. 7:36–50

2. PAASTONAJAN SUNNUNTAI 4.3.

Jeesus toimi suhteessa heikkoihin ja halveksittuihin täysin eri tavoin kuin juutalaisessa yhteiskunnassa oli tapana. Hurskaiden juutalaisten arvostellessa hänen menettelyään hän totesi, etteivät terveet tarvitse parantajaa vaan sairaat. Jeesus jätti ne yhdeksänkymmentäyhdeksän, jotka eivät omasta mielestään tarvinneet armahdusta, ja etsi kadonneita. Ratkaisevinta tuossa kaikessa oli syntien sovitus ja anteeksiantaminen.

Nyt Jeesus on aterialla fariseuksen kodissa, mutta sinnekin tunkeutuu syntistä elämää elänyt nainen, mikä tarkoittaa, että hän oli ollut prostituoitu. Nainen käyttäytyy yleisesti hyväksytyjen tapojen vastaisesti. Yleensäkin naiset eivät tulleet miesten seuraan, puhumattakaan hänen kaltaisistaan. Hiusten avaaminen julkisella paikalla oli hämmäntävää. Erityisen julkeaa oli, että nainen kosketti miestä. Jalkojen hoitaminen oli orjien tehtävä. Niiden suuteleminen saattoi sopia vain erittäin arvostetulle rabbille. Kyynelet osoittivat katumusta synneistä. Syvästä kunnioituksesta kertoi, että nainen vuodatti arvokasta tuoksuöljyä Jeesuksen jalkoihin.

Vielä enemmän kuin naisen menettelyä fariseus Simon näyttää paheksuneen sitä, että Jeesus salli tuollaisen menettelyn. Jeesus osoitti sillä, ettei hän tiennyt ainoastaan, millainen tuo nainen oli, vaan myös, mitä Simon mielessään ajatteli. Jeesus kertoi kahdesta velallisestä, jotka saivat velkansa anteeksi, ja kysyi Simonilta, kumpi heistä rakasti enemmän. Fariseus osasi vastata oikein. Hän oli niitä, joista Jeesus sanoi, että he sanovat yhtä ja tekevät toista.

Sitten Jeesus totesi, ettei Simon ollut osoittanut hänelle edes tavanomaista vieraanvaraisuutta hänen tullessaan taloon. Nainen sen sijaan teki paljon enemmän kuin normaalit käyttäytymistavat edellyttivät. Tapahtuma antoi Jeesukselle mahdollisuuden erittäin keskeiseen, suorastaan vallankumoukselliseen ja ainutlaatuisen opetukseen.

Jeesus ei sivuuttanut naisen syntisyyttä mutta julisti hänen syntinsä anteeksi. Tässä ollaan Jeesuksen toiminnan ja koko Raamatun sanoman ytimessä. Oikeastaan koko kristillisessä uskossa – ja koko elämässä – on kysymys nimenomaan juuri siitä, ovatko synnit anteeksi annetut. ”Jos syntisi on anteeksiannettu, olet pelastettu, tuntuu miltä tuntui. Jos syntisi ovat anteeksi

saamatta, et ole pelastettu, mitä sitten luuletkin kokeneesi.” (**Carl Fr. Wislöff**) Syntien anteeksiantamus erottaa kristinuskon uskonnoista ja ideologioista.

Samalla Jeesus ilmaisee rakkauden saalaisuuden. Rakkaushan on lain suurin käsky eli elämän suuri tarkoitus. Jeesus ilmaisee tässä, miten syntinen ihminen alkaa rakastaa. Syntien anteeksiantamus synnyttää rakkautta. ”Hän sai paljot syntinsä anteeksi, sen vuoksi hän rakasti paljon. Mutta joka saa anteeksi vähän, se myös rakastaa vähän.”

Jeesuksen opetus ei tietenkään tarkoita, että tulisi tehdä paljon syntiä, jotta voisi saada paljon anteeksi ja sillä perusteella myös rakastaa paljon. Syntiä on kyllä kaikilla liikaakin. Synti on kuin jäävuori. Jäävuoresta vain vähän on pinnalla näkyvisä. Kun ihminen tunnustaa ja saa anteeksi sen, minkä tietää, hän tulee tietoiseksi yhä enemmän. Näin voi saada anteeksi yhä enemmän – ja rakkaus kasvaa.

Jeesus sanoi naiselle: ”Uskosi on pelastanut sinut.” Usko ilmeni siinä, että nainen tuli Jeesuksen luo ja teki sen, minkä teki, vaikka tiesi, miten hänen menettelyään paheksuttaisiin. Suurin este rakkaukselle on yhä, ettei olla valmiita tunnustamaan omia syntejä. Edelleen avun saa vain se, joka tulee Jeesuksen luo. On hyvä tulla, vaikka pitäisi tulla itkien. Oikea asenne on itkeä omia syntejä. Tärkein asia maailmassa on syntien anteeksiantamus. ●

Timo Junkkaala

TT, Suomen Raamattuopiston Säätiön toiminnanjohtaja, Helsingin yliopiston Suomen kirkkohistorian dosentti

Jeesus, Pahan vallan voittaja

JOH. 8: 46–59

3. PAASTONAJAN SUNNUNTAI 11.3.

Teksti johtaa hyvyyden ja pahuuden lähteen äärelle. Johanneksen evankeliumin alkusoiton teema saa jatkoa uudessa

kohtauksessa. Vastakkain ovat ihmisen perimmäinen uskonnollinen ylpeys ja sokeus sekä Jumalan totuus ja armo lihaksi tullessa Sanassa. Juutalaisten ja Jeesuksen väittelyssä käy ilmi ihmismielen pimeys, samoin Jeesuksen täysi tietoisuus kutsumuksestaan ja alkuperästään.

Lankeemuksesta saakka ihmisellä on ollut taipumus ja taito ulkoistaa pahuuden todellisuus (ja samalla kieltää lankeemuksen todellisuus). Pahuus on olemassa ja löytyy ihmisen ulkopuolelta, ei hänestä itsestään. Mikä tahansa itselle vieras, erilainen ja uhkaava on aikojen saatossa kelvannut syyksi pahuuden leiman antamiselle. Puolustusmekanismejaan ihminen on aina osannut käyttää. Hän on valmis käyttämään niitä myös Luojaansa vastaan. Aikakauden ja ympäristön muutos eivät tätä piirrettä muuta. Tämä yksipuolinen ja totuudenvastainen menettely ei tietysti poista sitä seikkaa, että jos ja kun – niin kuin Johannes kirjeessään ilmoittaa – koko maailma on pahan vallassa, niin todellista pahuutta löytyy itse kustakin meistä.

Pahuudesta ei pääse eroon, vaikka kieltää sen todellisuuden. Sitä me langenneet ihmiset kuitenkin (turhaan) yritämme. **Tapio Puolimatkan** mukaan ihmisen suurin vaikeus on hänen kyvyttömyytensä kohdata oma pahuutensa. Edes oma haavoittuvuus, keskeneräisyys ja kuolevaisuus eivät ole yhtä vaikeita kohdattavia. Syyllisyys ajaa kätkeytymään, yritykseen piiloutua Jumalan lailta ja omantunnon ääneltä. Jumalalla on kuitenkin aivan toisenlainen periaate: ”Joka rikkomuksensa salaa, ei menesty, joka ne tunnustaa ja hylkää, saa armon” (Sananl. 28:13). Valittavasti ihmisen ongelma on juuri se, että hän valitsee ennemmin salaamisen kuin tunnustamisen. Ja siihen hän myös jää, jollei Jumalan vaikutuksesta asia saa muuttua.

Oman aikamme maailmansisäiselle historian- ja todellisuudenkäsitykselle

pahuus ja hyvyys ovat molemmat ongelmia.

Jollei Jumalaa ole, jos ihminen on vain sattuman tuote kaikkeudessa, jos hänen olemassaolollaan ei ole mitään varsinaista tarkoitusta, ainoastaan ainainen elonjäämisen taistelu, niin eikö silloin tuska, kipu, kärsimys ja kuolema ole se todellisuus, jota sopiikin odottaa ja johon ihmisen tulee myöntyä? Kuitenkin me pidämme näitä asioita käytännössä pahoina. Tämä suhtautumisemme kertoo sen, että meitä ohjaa periaate, joka rikkoo immanenttisen maailmankuvan rajat. Sama koskee myös hyvyttä. Mitä syytä meillä on odottaa itsellemme ja tälle maailmalle hyvää osaa, jos kaikki on vain tunteetomien ja julmien lakien ohjaama tämänpuolisuuksi? Kuitenkin odotamme hyvyttä osaksemme – vastoin materialismia.

Johanneksen – ja Uuden testamentin – ainutlaatuinen todistus on, että itse Jumala, ikuisesti hyvä elämän lähde, on tullut Jeesuksessa keskuuteemme, ei tuomioksi meille synnin ja pahuuden alaisille vaan pelastukseksi. Se on hänen ikuinen suunnitelmansa ja tahtonsa, jonka hän historiassa toteutti oikeaan aikaan. Sitä hän on valmistanut valintansa, johdatuksensa ja ilmoituksensa kautta ennen Poikansa ihmiseksi tuloa. Juutalaisten uskon isällä Abrahamilla on ollut tässä kokonaisuudessa oma olennainen merkityksensä. Abrahaminkin usko kohdistui jo Jeesukseen. Jeesus teki tämän selväksi Abrahamista ylpeileville vastaväittäjilleen. Näin Jeesus ilmaisi olevansa Abrahamia suurempi. Hän on sitä, koska hän on lopulta kaikkien Jumalan lupauksen täyttymys.

Jeesus oli ja on edelleenkin tässä maailmassa vedenjakaja. Suhtautumisemme ja suhteemme häneen on Jumalan silmissä peruste sille, mikä on oleva ikuinen osamme. Armo on todellinen, ja se on jokaista varten – mutta se ei ole automaatio. Se on

lahjaa, josta ollaan osalliset uskon kautta. Vaihtoehtomme ovat lopulta tässä: olla vastaan tai ottaa vastaan. Lähdemmekö lähteeltä vai jäämmekö sen luokse? ●

Ilkka Rytilahti

Pastori, Suomen Raamattuopiston Säätiön Uudenmaan aluejohtaja

Elämän leipä

4. PAASTONAJAN SUNNUNTAI 18.3.
JOH. 6: 48–58

Jeesus puhui elämän leivästä, joka tulee alas taivaasta. Se joka tätä leipää syö, elää ikuisesti. Tällä leivällä Jeesus tarkoitti itseään. Tätä voi olla vaikea ymmärtää. Teksti vaatii taustojen selitystä.

Ennen kuin israelilaiset pääsivät Jumalan lupaamaan maahan, he joutuivat vaeltamaan autiomaassa 40 vuotta. Siellä oli vaikeaa elää. Tuli pula ruoasta ja kova nälkä. He alkoivat kapinoida kansan johtajaa Moosesta ja jopa itse Jumalaa vastaan. Silloin Jumala teki suuren ihmeen ja antoi sataa leipää taivaasta. Tuota leipää sanottiin mannaksi, josta Raamattu kertoo: ”Aamulla oli maassa leirin ympärillä runsaasti kastetta, ja kun kaste oli haihtunut, oli autiomaassa jotakin hienoa ja rapeaa, ohutta kuin kuura maan pinnalla. – Mooses sanoi israelilaisille: Se on leipää, jonka Jumala on antanut teille ruoaksi.” (2. Moos. 16: 13–15.)

Muistuttiko mannaleipä juutalaista happamatonta leipää, joka on myös ohutta ja rapeaa? Juutalaiset syövät tällaista happamatonta leipää pääsiäisenä Egyptin orjuudesta vapautumisen muistoksi. Israelilaisilla oli niin kiire lähteä Egyptistä, ettei leipätaikina ehtinyt hapata eikä nousta eikä leivästä tullut pehmeää. Manna tuskin oli ihan samanlaista leipää kuin happamaton leipä, mutta ne saattoivat muistuttivat toisiaan. Se leipä, jota me kristityt syömme ehtoollisella, muistuttaa juutalaisten happamatonta leipää, koska

se on siitä historiallisesti kehittynyt. Manna, juutalaisten happamaton leipä ja kristittyjen ehtoollisleipä liittyvät yhteen. Ne kaikki kolme viittaavat Jeesukseen, joka on taivaasta alas tullut elämän leipä.

Jeesus julisti: ”Tämä leipä tulee taivaasta, ja se, joka tätä syö, ei kuole” (j. 50). Leipä ja ruoka antavat elämän eli pitävät meitä ihmisiä hengissä. Ihminen ei kykene elämään kovin monta viikkoa ilman ruokaa. Jeesus on siinä mielessä leipä, että hän haluaa antaa meille ihmisille ikuisen elämän kuoleman jälkeen. Jeesus antaa häneen uskoville jo ajassa hengellisen elämän Jumalan yhteydessä arkipäivän keskellä.

Jeesus-leipää voi syödä kahdella tavalla. Ensinnäkin voimme uskoa Jeesukseen eli ottaa hänet uskolla vastaan. Uskominen on sitä, että luotamme ja turvaudumme Jeesukseen. Voimme uskoa, että hän antaa meille synnit anteeksi ja vie taivaaseen kuoleman jälkeen. Tätä Jeesus-leipää voimme syödä myös suullamme pyhällä ehtoollisella.

Jeesuksen opetuksessa lihan rinnalle kansan ravinnoksi tulee myös veri. ”Sillä, joka syö minun lihani ja juo minun vereni, on ikuinen elämä ja viimeisenä päivänä minä herätän hänet” (j. 54). Tässä on nähty selkeä viittaus ehtoolliseen. Leivästä Jeesus sanoi, että se on hänen ruumiinsa, ja viinistä, että se on hänen verensä. Saamme ajatella ja uskoa, että Jeesus aterioi ehtoollisella meidän kanssamme, niin kuin hän söi ja joi opetuslasten kanssa.

Ehtoollinen on hyvin hyödyllinen ateria. Se on pyhä ateria, jossa ihminen saa syntinsä anteeksi ja lupauksen ikuisesta elämästä taivaassa Jumalan luona. Jeesus itse sanoi, että se, joka syö tätä leipää, saa elää ikuisesti. Yhtä varmasti kuin leipä ja viini menevät suuhusi ja vatsaasi, saat uskoa näihin Jeesuksen lupauksiin.

Juutalaiset kokivat varmaankin elämän leivän, Jeesuksen ruumiin syömisen ja hänen verensä juomisen vastenmielisenä

asiana. Siitä syntyikin kiivas väittely. Miksi Jeesuksen sanat olivat noin loukkaavassa muodossa? **Jukka Thurén** näkee selitysteoksessaan tässä doketismin torjumista. Doketismi kiisti Jumalan Pojan todellisen ihmisyyden ja kuoleman. Kun kristitty nauttii ehtoollisen, hän tunnustaa Jumalan Pojan ihmisyyden ja todellisen kuoleman merkityksen. Jumalan Pojan ihmisyyden torjuminen saattoi johtaa varhaiskirkossa ehtoollisen torjumiseen. Ehtoollinen todisti konkreettisesti sekä Sanan lihaksi tulemisesta että Jumalan Pojan kuolemasta ja sen pelastavasta merkityksestä.

Juutalaisille oli kauhistus juoda eläinten verta, saatikka sitten ihmisten verta. Miksi eläinten verta ei saanut juoda? Veressä oli elämä ja sielu (1. Moos. 9:4; 3. Moos. 17:10). Eläimen verta käytettiin syntien sovitukseksi muttei ravinnoksi eli omaksi elämän voimaksi. Thurénin selityksen mukaan ihmisen ja eläimen sielu eivät saaneet sekaantua toisiinsa. Jeesus sanoi: ”Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, pysyy minussa, ja minä pysyn hänessä” (J. 56). Ihminen ei saanut sekaantua eläimen sieluun, mutta hänen tulee yhdistyä Jumalan Poikaan päästäkseen ikuisen elämään. Se toteutuu kaikkein konkreettisimmin sakramentaalisesti ehtoollisella. Ehtoollista emme voi täysin järjellä ymmärtää. Se tulee vain ottaa vastaan suulla ja uskolla. ●

Antti Ijäs

Pastori, Suomen Raamattuopiston Säätiön
Varsinais-Suomen ja Kanta-Hämeen
aluejohtaja

Magnificat – Jumalan suuruuden ylistys

LUUK. 1: 46-55

MARIAN ILMESTYSPÄIVÄ 25.3.

Marian ilmestyspäivän tekstit ovat runsauden sarvi. Koko Raamatun suuri kertomus – Israelin orjuus ja paluu, synnin kohtalokkuus, Jumalan suvereeni pelas-

tusteko ja ihmisen vastaus (**Timo Eskola: Uuden testamentin narratiivinen teologia**) – vyöryy eteemme mitä moninaisimmin säikein. Raamatun aineiston rikkaus näkyy jo alaviitteissä. Niissä ovat edustettuna niin laki, profeetat kuin kirjoitukset sekä täyttymyksen näkökulma.

Marian ilmestyspäivällä on kiinteä yhteys jouluun, ihmiseksi tulon ihmeen juhlaan. Ihmeen olennainen osa oli neitseen, koskemattoman nuoren naisen, tulo rasakaaksi. Päivän jokaisen vuosikerran evankeliumiteksti kertoo tästä. Sama ihme lausutaan ääneen jumalanpalveluksen uskontunnustuksessa. Jeesuksen yliluonnollinen sikiäminen on olennainen ja välttämätön osa jumalallista pelastustyötä.

Valkoinen liturginen väri keskellä paastonajan violetta viittaa niin ikään jouluun ja pian koittavaan pääsiäiseen eli kaikkiin Jumalan suuriin teoihin. Ne koskettavat ensin yhtä ja laajenevat kohti jokaista, ensin Mariaa, sitten valittua omaisuuskansaa ja lopulta koko maailmaa. ”Hän on pitänyt huolta palvelijastaan Israelista, hän on muistanut kansaansa ja osoittanut laupeutensa Abrahamille ja hänen jälkeläisilleen, ajasta aikaan.” Paavalin mukaan me olemme uskon kautta osa tätä joukkoa.

Marian ilmestyspäivän ensimmäisen ja toisen vuosikerran evankeliumitekstit painottavat Marian nöyryyttä, alttiisti vastaanottavaa mieltä ja asennetta. Nöyryys näkyy tänään vuorossa olevassa Marian psalmimuotoisessa vastauksessakin enkelin ilmoitukseen. Painopiste tai keskipiste tässä ylistysvirressä on kuitenkin ehdottomasti ihmisen ulkopuolella, Herrassa, Jumalassa, Voimallisessa ja Pyhässä. Määreet *suuruus, suuret teot, mahtavat teot* liittyvät häneen, Jumalaan.

On tunnettua, että **Martti Luther** rakasti suuresti Marian ylistyslaulua. Hänen herttua **Johann Friedrich von Sachsenile** vuonna 1521 kirjoittamansa laulun seli-

tys *Magnificat* kuuluu hienoimpiin uskonpuhdistajan kristikunnalle lahjoittamiin teksteihin. Hän suosittelee ruhtinasystäväänsä hengelliseksi evääksi erityisesti tekstimme jakeita 51–52.

Luther panee merkille, että Maria kutsuu Jumalaa ensiksi Herrakseen ja vastaiten Vapahtajakseen. Luther näkee siinä todisteen hänen kokosydämisestä rakkautta Jumalaan. Maria ylistää ja kiittää Jumalaa hänen itsensä takia eikä etsi omaansa. Siinä hän eroaa sellaisesta Jumalan lapsesta, joka kiittää vain niin kauan kuin Jumala antaa hänelle hyvää. ”Mutta kun Jumala kätkeytyy häneltä ja poistaa hänen yltään hyvyytensä loisteen, niin etä hän on alaston ja kurja, silloin katoaa myös rakkaus ja ylistys.”

Lutherin selityksessä Jumala-keskeisyys näkyy niin ikään jakeen 48 kohdalla. ”Hän on luonut katseensa vähäiseen palvelijaansa.” Maria ei käytä Lutherin mukaan näitä sanoja ilmaistakseen, että hän on ylpeä omasta nöyryydestään – kuten meillä synnin turmelemilla helposti tapahtuu. Hän ei pidä omaa nöyryyttään ansiona, jonka perusteella hänen pitäisi kokea erityisiä armon osoituksia. ”Hän ei ylistänyt siksi, että hän oli armoitettu neitsyt tai että hän oli nöyrä, vaan siksi, että Jumala armossaan oli katsonut häneen. Paino ei ole sanalla *humilitatem* (vähäisyyteen) vaan sanalla *respectit* (katsonut). Sillä ei hänen vähäisyytensä ole ylistettävää vaan se, että Jumala katsoi häneen. Ajatelkaamme ruhtinasta, joka ojentaa kätensä kohti kerjäläistä: ei kerjäläisen vähäisyys ole kunnioitettavaa vaan ruhtinaan armo ja hyvyys.”

Maria sai olla siis nimenomaan Jumalan tekojen kohde. Tämä näköala hallitsee kiitospsalmin jokaista säikeistöä. Marian Jumalaa ylistävät ilmaisut eivät syntyneet hänen omasta päästään vaan nousivat Kirjoituksista, jotka hän tunsu. Pyhän Hengen täyttäessä hänet aikaisemmin

luettuun virtasi elämä ylitsevuotavasti. Hannan ylistysvirsi ja monet Daavidin psalmit antoivat sanoituksen Marian sisimmän täyttävälle ilolle ja riemulle.

Antakaamme mekin Jumalan sanan rikkautta virrata Marian ilmestyspäivänä! Raamatun suuresta kertomuksesta, sen punaisesta langasta, löytyy loppumattomasti ammennettavaa. Niiden äärellä sekä oma että kuulijoiden sydän voi syttyä, kuten tapahtui Emmauksen tien oppilaille.

Lutherin *Magnificat*-selitystä voi mietiskellä vaikkapa Luther-CD:n äärellä tai avaamalla Lutherin *Valitut teokset II*, sivut 513–571. ●

Reijo Huuskonen

Rukouksen huoneita ja rosvojen luolia

MATT. 21: 12–17 (18–22)

PALMUSUNNUNTAI 1.4.

Jerusalemien temppelialue on poliittisesti herkkä ja historiallisesti ylitsevuotava. Noin 3 000 vuotta sitten Salomo rakensu paikalle temppelin. Noin 400 vuotta myöhemmin temppeli hävitettiin mutta rakennettiin taas uudelleen 70 vuotta myöhemmin. Tämä Jeesuksen ajan juutalaisten toinen temppeli tuhottiin Jerusalemien hävityksessä roomalaisen legioonan toimesta vuonna 70 jKr. Nykyisin temppelialueella on kaksi huomattavaa moskeijaa: Kalliosmoskeija ja El Aksa –moskeija.

Hävitetystä temppelistä on jäljellä osan läntistä tukimuuria, itkumuuriksi sanottu. Mistä ja kuinka ihmeessä jättimäiset, jumbojettien painoiset kivet on louhittu, kuljetettu, tarkasti saumattu ja nostettu paikoilleen? Matkaaja voi astella muurin juurella esiin kaivettua roomalaisaikaista katuja. Jeesus käveli noilla katukivillä. Voi kiertää muurin kulmauksen ja istahtaa esiin kaivetuille temppelialueelle johtaneille portaille. Jeesus meni portaita pitkin temppeliin.

Varsinainen temppeli käsitti osan, jota sanottiin pyhäksi ja jossa papit toimivat uhripalvelusta, ja sitten oli kaikkien pyhin, jossa ylipappi toimitti kerran vuodessa sovintouhrin kansan puolesta. Temppeliä ympäröivän, pylväskäytävien reunustaman muukalaisten pihan erotti temppelistä 1,5 metriä korkea kiviäitä. Esipihaan saivat kaikki tulla. Siellä saattoi vaihtaa rahaa ja ostaa uhrattavia eläimiä ja varmaan matkamuuistoja ja pikaruokaakin. Ilmeisesti ei-juutalaisten lisäksi myöskään vammaiset eivät saaneet tulla tätä pihaa kauemmaksi (2. Sam. 5:7,8). Seuraava, sisempi alue oli naisten piha ja sitä seuraava Israelin piha juutalaisille miehille.

Nöyränä, lempeänä ja juhliittuna aasilaratsastava Jeesus ilmeisesti jo samana päivänä temppeliin tultaessa näyttää itsestään toisen, yllättävän puolen. Hän ajoi kaikki myyjät ja ostajat temppelistä ulos ja kaatoi heidän pöytänsä. Suuren temppelialueen laaja toiminta pysähtyi loppupäiväksi. Iltapäivän yhteys- ja syntiuhrit jäivät uhraamatta. Lempeys ei sulje pois lujuuksia. Todellinen rakkaus ja välittäminen vaativat joskus ankaruutta ja jyrkkyyttä. Tämän ymmärtäminen on käynyt vaikeaksi, koska sanoihin *rakkaus, suvaitsevaisuus* ja *tasa-arvo* on alettu sisällyttää kaiken hyväksyminen. Jo vanhemmille ja muille kasvattajille on käynyt vaikeaksi Jumalaa kunnioittavien ja lähimmäisen elämää suojaavien käskyjen opettaminen ja selkeän ein sanominen silloinkin, kun kysymys on väärästä ja vahingoittavasta. Sama suuntaus koskee yhteiskuntaa. Näennäinen sallivuus ei kuitenkaan vähennä tuhoavaa pahuutta, päinvastoin. Kuume ei laske, vaikka kuumemittari särjetään. Jeesus oli täynnä armoa ja totuutta. Rakkaus sulkee sisäänsä molemmat.

Kysymys temppelin pyhydestä on erityisen vaikea kirkolle. Julkiseen keskusteluun kysymys nousee silloin, kun

kirkossa halutaan järjestää muuta kuin tavanomaista hengellistä toimintaa. Mikä sopii kirkkoon? Syvemmissä mielessä kirkko haastetaan jatkuvasti silloin, kun kirkon sisältä tai ulkopuolelta vaaditaan kirkkoa tarkistamaan Raamattuun perustuvaa oppiaan, sanomaansa ja elämäänsä. Johannes toteaa temppelin puhdistamisesta kirjoittaessaan opetuslasten muistaneen silloin Psalmin sanan: ”Kiivaus sinun temppelisi puolesta kuluttaa minut” (Joh. 2:17). Rohkeutta ja kiivautta temppelin ja Jumalan pyhyiden puolesta ei juuri enää ole. Suorastaan käsittämätöntä nykyajalle on sellainen kiivaus ihmisten ajallisen ja iankaikkisen hyvän puolesta, joka saa hurskaat Psalmien kirjassa rukoilemaan pahoille ja epäuskoisille Jumalan kostoa. Syy ei ole meidän suurempi rakkaudellisuutemme vaan kadottamamme Jumalan pyhyiden tunto, hyvän ja pahan haalaus ja utuisuus ja sen väistyminen mielestämme, että olemme vastuulliset Jumalalle.

Pyhyys ja pahuus ovat toisiinsa sidoksissa käänteisesti. Siellä, missä temppelin, Jumalan ja hänen sanansa pyhyys ja pysyvyys ihmisten mielessä vähenee, pahuus kasvaa, vaikka sitä kuinka laeilla ja valvonnalla tukittaisiin eikä sitä enää tunnistettaisi sellaiseksi pahuudeksi, joka johtuu Jumalasta luopumisesta. Jää selettämätön pahuus ja nimeämätön paha olo. Vielä pahempi on, jos kirkon tarjous on vain perinne, eettiset arvot ja sosiaalinen apu. Voiko mikään olla kauempaa evankeliumista! Jeesus tuli juuri siksi, ettei maailma kyennyt elämään eettisten arvojen mukaan. Vain yksi on täyttänyt vaatimukset ja antamalla itsensä uhriksi puolestamme tuonut meille sovituksen. Yksilön ja yhteiskunnan muutokseen, hyvään elämään ja taivastoivoon tarvitaan ihmiset syvältä muuttava hengellinen herätys. Ei mikään hallitus voi käskää eikä kirkon moraalipaatos synnyttää uskoa, rakkautta ja toivoa. Tarvitaan Jumalan

lain ja armon ihana evankeliumi.

Temppeliin menijät tarvitsivat rahanvaihtajien ja uhrieläinten myyjien palveluksia. Monissa rahoissa oli keisarin tai jokin epäjumalan kuva. Ne olivat siksi sopimattomia temppelikäyttöön. Eri puolilta Rooman valtakuntaa tulevien juutalaisten oli ylivoimaista tuoda uhrieläimet mukanaan, joten oli luontevaa ostaa ne temppeliin tullessaan. Mutta oliko kaikkea tätä toimintaa harjoitettava temppelin alueella, jolloin ainakin muukalaisten oli yritettävä hiljentyä ja rukoilla kaiken kauppahälän keskellä? Teksti ei mainitse metelistä tai kaupustelijoiden epärehellisyydestä mitään. Sitä paitsi Jeesus nuhteli myös ostajia. Kaupanteolla ja voitolla on oma oikeutettu paikkansa, mutta niitä ei tule asettaa jumalanpalveluksen edelle. Ehkä Jeesuksen vahva veto ennakoiki sitä lähellä olevaa hetkeä, jolloin hän itse on uhri kaikkien puolesta ja jonka jälkeen ei enää muita uhreja tarvita. Antoi-ko Jeesus profeettallisen viestin siitä, että pian koko temppeliä ei enää ole? Tiedossa oli profeetan ennustus ajasta, jolloin kauppa ei enää käydä Herran temppelissä (Sak. 14:21). Sanat *rukouksen huone* ja *rosvojen luola* on jo profeetoilla (Jer. 7:11). Jeremian kirjan 7. luku avaakin sen, mistä ”rosvoudesta” on kysymys. Jumalasta luopunut kansa hakee temppelistä halpaa armoa ilman parannusta syntielämästään ja turvaa Jumalalta taipumatta kuitenkaan Jumalan tahtoon. Ehkä temppelin valtaajat tunsivatkin piston sydämessään. Ainakaan ei mainita vastarintaa Jeesuksen toimille.

Tapahtuu kuitenkin temppelin reformaatio. Nyt astuvat esiin ja temppeliin ne, jotka tuntevat armoa ja apua tarvitsevasa. Juhlallisen temppelipalveluksen rakenteet ja korkean kirkollisuuden käsikirjahartaudet ovat taatusti koetuksella, kun ihmisen pojat ja tyttäret tulevat vammojensa ja tarpeidensa kanssa itkien ja vailla

kirkollista kieltä, käytöstä ja opillista pe-rehtyneisyyttä. Voidaan puhua kauniisti yhteisöllisyydestä, mutta jos todella antaudutaan ennakoimattomaan vuorovai-kutuksellisuuteen, tulevat kaikenlaiset inhimilliset ylilyönnit myös mahdollisiksi. Menkää, ihmiset, ilojenne ja kipujenne kanssa kirkkoihin! Sanokaa, että tulitte, koska olette kuulleet, että täällä Jeesus ottaa vastaan syntisiä, ja pyytäkää, että puolestanne rukoillaan! Temppeli on rukouksen huone, kun siellä on Jeesus. Ilman häntä se on jotakin muuta.

Sen verran ylipapit ja lainkäyttäjät aiheuttivat haittaa ja harmia Jeesuksen toiminnalle, että yhä vielä herkistymme varovaisiksi silloin, kun korkeat kirkon miehet ryhtyvät jakamaan plussia ja miinuksia Raamatun ja uskon kysymyksissä. Nytkin Jeesus teki heidän mielestään kaikkea hämmästyttävää. Ensin temppelin tyhjennys, sitten vetoaminen Raamattuun ja temppelin täyttö hädänalaisilla ohi liturgisten kaavojen. Kaiken kukkuraksi jatkuvat jo Öllymäellä alkaneet lasten riemulliset ”hoosianna”-huudot. He kestivät kaupustelun hälyn, mutteivät lasten ylistystä! Jeesus vetosi kiistakohdissa Raamattuun. Toki Jumalaa voivat ylistää suuret temppelikuorit ja loistavat muusikot lahjoillaan silloin, kun se tapahtuu uskon ja nöyryyden hengessä Jumalan kunnia-aksi. Lasten kiitos ja ylistys on kuitenkin jotakin sellaista, että jos se puuttuu keskeltämme, seurakuntamme sairastavat vakavaa puutostautia.

Kysymys ei ollut Raamatun tulkinna- ta vaan torjunnasta. ”Jeesus jätti heidät siihen.” Harvinaisia eivät ole olleet ajat, jolloin temppelin kylmyys ja tyhjiys ovat ajaneet Jeesuksen seuraajat ystäväkoteihin, paikkoihin, missä kuuluu Hyvän Paimenen ääni. ●

Keijo Rainerma

Rovasti, Kankaanpään seurakunnan kirkkoherra